

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи О. А. Кузнецова
27 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ В
УКРАЇНІ –УМОВА ПРОЄВРОПЕЙСЬКОГО ВЕКТОРУ ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ

Ступінь доктор філософії

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 052 Політологія

Освітньо-наукова програма «Політологія»

2020-2021 навчальний рік

Розробник: Ярошенко Віра Миколаївна доцент кафедри психології та соціальних наук, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол №1 від 26.08. 2020 р.

Завідувач кафедри (Савенкова І.І.)

26.08. 2020 р.

Програму погоджено з гарантом ОП (назва) _____ (за потреби)

АНОТАЦІЯ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Становлення інституту демократичної громадянськості в Україні - умова проєвропейського вектору політичного розвитку» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 052 Політологія. Визначена актуальність та доцільність навчального курсу. В процесі демократизації українського суспільства важливим є обґрунтування проєвропейського вектору політичного розвитку та вивчення становлення інституту демократичної громадянськості як його умови. Суспільство відкриває для себе нові можливості самоорганізації. На тлі цих подій відбувається істотне посилення уваги до нових інститутів, зокрема, до інституту демократичної громадянськості. Вказано на предмет вивчення навчальної дисципліни: становлення інституту демократичної громадянськості в Україні - умова проєвропейського вектору політичного розвитку. Вся програма логічно структурована. Вказана мета та завдання навчальної дисципліни. У програмі зазначені програмні результати навчання та наводиться перелік загальнопредметних і фахових компетентностей. Вказаний перелік літературних джерел.

Ключові слова: громадянськість, громадянське суспільство, громадянська компетентність, громадянська відповідальність, громадянська культура, інституціоналізація громадянськості, громадянська освіта, місцеве самоврядування, студентське самоврядування, громадянська ініціатива

ANNOTATION

The program of studying the normative educational discipline « The formation of the institution of democratic citizenship in Ukraine is a condition of the pro-European vector of political development» is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 052 Political science according to the educational-professional program. The relevance and expediency of the training course are determined In the process of democratization of Ukrainian society, it is important to substantiate the pro-European vector of political development and study the formation of the institution of democratic citizenship as its condition. Society is discovering new opportunities for self-organization. Against the background of these events, there is a significant increase in attention to new institutions, in particular, to the institution of democratic citizenship. The whole program is logically structured. The purpose and tasks of the discipline are indicated. The program indicates the program learning outcomes and provides a list of general subject and professional competencies. The list of literary sources is specified.

Keywords: citizenship, civil society, civic competence, civic responsibility, civic culture, institutionalization of citizenship, civic education, local self-government, student self-government, civic initiative

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
	Спеціальність 052 Політологія		
Індивідуальне науково-дослідне завдання проект, наукова стаття	Освітньо-наукова програма «Політологія»	<i>Рік підготовки:</i>	
		2020	2021
<i>Семестр</i>			
5		6	
<i>Лекції</i>			
Загальна кількість годин 150	Ступінь Доктор філософії	10	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента-12 http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16	24
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		100	
		Вид контролю: залік	

Мова викладання -українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 50 год. 33%. аудиторні заняття, 67 % самостійна робота

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета: поглиблення знань щодо становлення інституту демократичної громадянськості в Україні - умови проєвропейського вектору політичного розвитку, обумовленого умовами сучасних глобалізаційних, національних та регіональних викликів, соціальних ризиків на макро- і мікрорівні, удосконалення організації і управління політичною сферою.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розкриття проблематики та наукового інструментарію виміру процесу становлення інституту демократичної громадянськості, показу різнобічного впливу на важливі аспекти політичних явищ

- ознайомлення аспірантів із основними характеристиками процесу становлення інституту демократичної громадянськості в Україні;

- сприяння креативному пізнанню аспірантами власної ролі у процесі становлення інституту демократичної громадянськості в Україні та входженні у професійне середовище;

- забезпечення аспірантів методами дослідження механізмів становлення інституту демократичної громадянськості в Україні та методами впливу на його ефективне здійснення;

- формування у аспірантів навичок застосування на практиці методики засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проєктами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

ПРН-4. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ПРН-6. Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПРН-7. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно- політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ПРН-8. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

ПРН-9. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспірант оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК-8. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК-10. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК-11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

II. Фахові:

ФК- 1. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ФК-2. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно -та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ФК-3. Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ФК-4. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно- політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ФК-5. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ФК-6. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит I. Політологічний вимір дослідження інституту громадянськості

Тема 1. Громадянськість як дефініція політичної науки

Тема 2.. Громадянськість – ціннісне і діяльнісне ядро громадянського суспільства: структура, моделі, рівні.

Тема 3. Теоретичні засади дослідження інституту громадянськості

Кредит 2. Громадянськість в системі світоглядних понять та цінностей: методологічні інтерпретації

Тема 4. Ірраціональна природа громадянськості

Тема 5. Аксіологічний аспект у формуванні громадянськості українства протягом історичного розвитку

Тема 6. Роль цінностей громадянськості студентської молоді в процесі їх соціалізації

Кредит 3. Політико-правові умови становлення інституту громадянськості в Україні

Тема 7. Законодавче забезпечення формування громадянськості особистості в Україні в умовах реформування політичної системи

Тема 8. Вплив інституціоналізації громадянських прав міжнародної спільноти на становлення інституту громадянськості в Україні

Тема 9. Особливості впливу політико-правової системи в Україні на правосвідомість і громадянську компетентність громадян

Кредит 4. Політико-економічні умови становлення інституту громадянськості в Україні

Тема 10. Особливості функціонування інституту власності в Україні періоду становлення інституту демократичної громадянськості

Тема 11. Лібералізація раціональної моделі громадянськості в умовах вільноринкових відносин.

Кредит 5. Інституціоналізація демократичної громадянськості в Україні: громадянсько-компетентнісні характеристики та практика становлення.

Тема 12. Студентське самоврядування періоду становлення інституту демократичної громадянськості української молоді

Тема 13. Зміцнення самоорганізації та самоврядування місцевих територіальних громад у становленні інституту демократичної громадянськості в українському суспільстві

Тема 14. Сприяння волонтерського руху становленню інституту демократичної громадянськості

Тема 15. Методика засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит I. Політологічний вимір дослідження інституту громадянськості

Тема 1. Громадянськість як дефініція політичної науки. Визначення громадянськості в науковому політичному обігу. Цицерон, Платон *«співтовариство громадян міста-держави»* про юридично-правові основи відносин особа – суспільство-держава. Праці авторів доби Просвітництва й нового часу: мережа цивільних об'єднань громадян за інтересами, паралельна державним структурам. Визначення сучасного вітчизняного вченого В.П. Горбатенка,

Тема 2.. Громадянськість – ціннісне і діяльнісне ядро громадянського суспільства: структура, моделі, рівні. «Спонтанний порядок» - Ф.Хайєк. Матерія громадянського суспільства.-А.Колодій, Професійні спілки -В.Цвіх.

Тема 3.Теоретичні засади дослідження інституту громадянськості. Наукові дослідження вчених: В. Авер'янов, В. Андрейцев, В.Бортніков, Є. Головаха, А. Колодій, І.Кресіна, М. Михальченко, В. Погорілко, П. Рабінович, Ф. Рудич, С.Рябов, В. Селіванов, О. Скрипнюк, В.Степаненко, В. Тацій, Ю. Шемшученко, В. Цвих, В. Шаповал та ін. Спадщина філософів і літераторів, мислителів Т.Г. Шевченка, Г.С. Сковороди І.Я. Франка, В.О. Сухомлинського. Праці психологів Г.С. Костюка, О.М. Леонтьєва, Г. Ващенко, С.Л. Рубінштейна, сучасних українських науковців М.Й. Боришевського, О.В. Киричука, С.Д. Максименка, М.І. Пірен, О.П. Саннікової, О.В. Сухомлинської, В.А. Семиченко, В.О. Татенка, Т.М. Титаренко, О.Я. Чебикіна, Н. В. Хазратової, Т.С. Яценко складають основу сучасних психологічних досліджень громадянськості особистості.

Кредит 2. Громадянськість в системі світоглядних понять та цінностей: методологічні інтерпретації

Тема 4. Ірраціональна природа громадянськості. Вплив раціональних і ірраціональних чинників, які забезпечують сприйняття політичних реалій і прийняття певних рішень на даній основі (Б.Беррі, Ю.В. Ірхін, Д.В.Ольшанський, Ф.Паппі). Концепції, що розглядають раціональність і ірраціональність політичного вибору, Г.Алмонд «Політична наука: історія дисципліни» Т. Бодіо «Свідомість і політична поведінка: обмеження раціональності політичних дій», Б.Беррі «Політична теорія: вчора і сьогодні», Дж.Коулмена «Теорія раціонального вибору», Ф.Паппі «Політична поведінка: мислячі виборці і багатопартійні системи», О.В.Попова «Політична ідентифікація в умовах трансформації суспільства», Г.Ф.Постригань «Єдність раціонального та ірраціонального як принцип пізнання політики».

Тема5. Аксіологічний аспект у формуванні громадянськості українства протягом історичного розвитку. Ціннісний підхід у вивченні політики. Цінності і інтереси в політиці. Натуралістичний підхід. Інституційний підхід. Інтуїтивний та діалоговий підхід. Ідеали та ідеології в політиці. Роль цінностей у політичних відносинах. Політична аксіологія. Гуманізм як політична цінність. Політична етика. М. Гайдеггер «Лист про гуманізм», Ж.Сартр «Екзистенціалізм – це гуманізм».

Тема 6. Роль цінностей громадянськості студентської молоді в процесі їх соціалізації.

Роль символічної складової у формуванні свідомості. Цінності як основний елемент становлення громадянськості. Громадянськість як механізм набування власним життям нової якості. Психологія громадянськості: роль у переорієнтуванні системи освіти з існуючої моделі на модель розвивально-громадянсько-мотивуючої освіти.

Кредит 3.Політико-правові умови становлення інституту громадянськості в Україні

Тема 7. Законодавче забезпечення формування громадянськості особистості в Україні в умовах реформування політичної системи. Політико-правове забезпечення інституту громадянськості. Теоретичні дослідження Г. Гегеля, А. Ку, Д. Лейна, Т. Пейна; вітчизняних – М. Бондаренко, А. Галая, М. Головатого, І. Гриця, О. Косілової, В. Кравчука, Н. Мішиної, Н. Морозової, О. Пушкіної, О. Резніка, О. Семьоркіної, С. Третяка, Н. Філика.

Закон України “Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”, Указ Президента України “Про Стратегію

державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації”, Указ Президента України “Про питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні».

Тема 8. Вплив інституціоналізації громадянських прав міжнародної спільноти на становлення інституту громадянськості в Україні. Рада Європи «Кодекс передової практики громадської участі прийняття рішень» - показник процесу еволюції суспільства і держави з плином часу і рівня розвитку практики партиципаторного управління та показник етапів залучення громадянського суспільства: інформація, консультації діалог і партнерство. Лісабонський договір як початок нової епохи в демократичному розвитку Європи. Амстердамський договір Ради Європи і Європейського парламенту (2001 рік, регламент № 1049/2001 про публічний доступ до документів Європейського парламенту).

Тема 9. Особливості впливу політико-правової системи в Україні на правосвідомість і громадянську компетентність громадян. Участь у розробленні та обговоренні проектів нормативно-правових актів; залучення інститутів громадянського суспільства до надання соціальних послуг; здійснення інститутами громадянського суспільства громадського контролю за діяльністю органів державної влади; проведення органами державної влади моніторингу і аналізу громадської думки.

Кредит 4. Політико-економічні умови становлення інституту громадянськості в Україні

Тема 10 Особливості функціонування інституту власності в Україні періоду становлення інституту демократичної громадянськості. Власність як економічна основа інституту демократичної громадянськості. Вплив відносин власності на соціальні, політичні та правові зміни в суспільстві та законодавстві. Теоретичний вимір власності: теологічна, трудова, договірна, психологічна, матеріалістична, соціально-аксіологічна теорії. Правове забезпечення права власності в Україні Конституції України (ст. 13, 14, 41), Цивільному кодексі (книга третя), Господарському кодексі, Класифікатор форм власності ДК 001:2004.

Тема 11. Лібералізація раціональної моделі громадянськості в умовах вільноринкових відносин. Проблема управління процесами приватизації. Олігархізація, рейдерство, корупція.

Кредит 5. Інституціоналізація демократичної громадянськості в Україні: громадянсько-компетентнісні характеристики та практика становлення.

Тема 12. Студентське самоврядування періоду становлення інституту демократичної громадянськості української молоді. Функціонування студентського самоврядування (Яцків Т. Правове регулювання інституту студентського самоврядування в Україні Черних А. «Позиція Міністерства освіти і науки України щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» (щодо питань студентського самоврядування)» та інші); висвітлення закордонного досвіду функціонування органів студентського самоврядування (Хауляк О. «Рівні функціонування

студентського самоврядування в Польщі»; Щербаченко В. «Студентське самоврядування. Чому нас навчила Польща» та інші); аналіз форм взаємодії студентських організацій із органами державної влади та місцевого самоврядування («Всеукраїнська студентська рада як представницький орган студентів на державному рівні» - освітній портал [6]; Карнаух А. «Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні» ; Плоский К. «Участь молоді у розвитку місцевої демократії в Україні: проблеми та перспективи».

Тема 13. Зміцнення самоорганізації та самоврядування місцевих територіальних громад у становленні інституту демократичної громадянськості в українському суспільстві. Роль територіальної громади у процесі інституціоналізації демократичної громадянськості в Україні в національну політику. Теорії місцевого самоврядування (Т. Мор, Т. Кампанелла, Ш. Фур'є, Р. Оуен, А. Сен-Сімон, Ж.-Ж. Руссо , Дж. С. Мілль, Ш. Фур'є Закони України "Про місцеве самоврядування в Україні" Конституція України, Методики формування спроможних територіальних громад, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 року № 214 національну політику. Громадянськість у соціально-політичному аспекті як спільнота, де здійснюється колективна діяльність через спільну взаємодію. Особливості функціонування територіальної громади в сучасній Україні. Умови подальшого успішного становлення інституту місцевого самоврядування

Тема 14. Сприяння волонтерського руху становленню інституту демократичної громадянськості. Загальнодержавний характер волонтерської діяльності. Закон України «Про волонтерську діяльність», Волонтерство як інститут громадянського суспільства у працях М. Біттман, О. Гордилова, М. Кабелкова, Т. Керц, Д. Уілкінсон, І. Білич, Я. Буздуган, Н. Гарфлетт, Н. Івченко, Т. Лях, Н. Оккенден, К. Сидоренко, Р. Хатчісон. Особливість і відмінність студентського волонтерства - можливість студентської молоді за допомогою теоретичних знань визначити попередньо важливість проблеми, яка потребує їх волонтерської участі та розробити методiku найбільш конструктивного її вирішення.

Тема 15. Методика засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості. Діяльнісний механізм формування громадянськості студентів-волонтерів у процесі залучення їх до вирішення загальнонаціональних проблем; діялісно-корекційної освітньої системи авторського проекту «Демократична освіта» для сприяння його громадсько - компетентнісним практикам.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

№ з/п	Теми навчального курсу	Всього годин		Лекції	Сем/практ	Лаб. Робота	Сам. РС	Інд. РС
Кредит 1. Політологічний вимір дослідження інституту громадянськості								
1	Тема 1. Громадянськість як дефініція політичної науки	8		2			6	
2	Тема 2.. Громадянськість – ціннісне і діяльнісне ядро громадянського суспільства: структура, моделі, рівні.	8		2			6	
3	Тема 3. Теоретичні засади дослідження інституту громадянськості	8		2			6	
Кредит 2. Громадянськість в системі світоглядних понять та цінностей: методологічні інтерпретації								
4	Тема 4. Ірраціональна природа громадянськості	10		2	2		6	
5	Тема 5. Аксіологічний аспект у формуванні громадянськості українства протягом історичного розвитку	8			2		6	
6	Тема 6. Ірраціональна природа громадянськості	8			2		6	
Кредит 3. Політико-правові умови становлення інституту громадянськості в Україні								
7	Тема 7. Законодавче забезпечення формування громадянськості особистості в Україні в умовах реформування політичної системи	8			2		6	
8	Тема 8. Вплив інституціоналізації громадянських прав міжнародної спільноти на становлення інституту громадянськості в Україні	10		2	2		6	
9.	Тема 9. Особливості впливу політико-правової системи в Україні на правосвідомість і громадян	8	2	2		6		
Кредит 4. Політико-економічні умови становлення інституту								

	громадянськості в Україні							
	Тема 10 Особливості функціонування інституту власності в Україні періоду становлення інституту демократичної громадянськості	10		2	2		6	
	Тема 11. Лібералізація раціональної моделі громадянськості в умовах вільноринкових відносин.	10		2	2		6	
	Кредит 5. Інституціоналізація демократичної громадянськості в Україні: громадянсько-компетентнісні характеристики та практика становлення.							
	Тема 12. Студентське самоврядування періоду становлення інституту демократичної громадянськості української молоді	10		2	2		6	
	Тема 13. Зміцнення самоорганізації та самоврядування місцевих територіальних громад у становленні інституту демократичної громадянськості в українському суспільстві	10		2	2		6	
	Тема 14. Сприяння волонтерського руху становленню інституту демократичної громадянськості	8		2	2		4	
	Тема 15. Методика засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості	24		2	2		20	
	Разом годин:	150		26	24		100	

5. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ п/ п	Теми навчального курсу	Кількість годин
Кредит 1. . Історія, види і функції оцінювання політичних кампаній. Виникнення і розвиток основних засобів виборчої інженерії		
1	Тема 1. Громадянськість як дефініція політичної науки	2
2	Тема 2. Громадянськість – ціннісне і діяльнісне ядро громадянського суспільства: структура, моделі, рівні.	2
3		2

	Тема 3.Теоретичні засади дослідження інституту громадянськості	
Кредит 2. Громадянськість в системі світоглядних понять та цінностей: методологічні інтерпретації		
4	Тема 4.. Ірраціональна природа громадянськості	2
5	Тема 5. Аксіологічний аспект у формуванні громадянськості українства протягом історичного розвитку	
6	Тема 6. Ірраціональна природа громадянськості	
Кредит 3.Політико-правові умови становлення інституту громадянськості в Україні		
7	Тема 7. Законодавче забезпечення формування громадянськості особистості в Україні в умовах реформування політичної системи	
8	Тема 8. Вплив інституціоналізації громадянських прав міжнародної спільноти на становлення інституту громадянськості в Україні	2
9	Тема 9. Особливості впливу політико-правової системи в Україні на правосвідомість і громадянську компетентність громадян	2
	Кредит4. Політико-економічні умови становлення інституту громадянськості в Україні	
10	Тема 10 Особливості функціонування інституту власності в Україні періоду становлення інституту демократичної громадянськості	2
11	Тема 11. Лібералізація раціональної моделі громадянськості в умовах вільноринкових відносин.	2
	Кредит 5. Інституціоналізація демократичної громадянськості в Україні: громадянсько-компетентнісні характеристики та практика становлення.	
12	Тема 12.Студентське самоврядування періоду становлення інституту демократичної громадянськості української молоді	2
13	Тема 13. Зміцнення самоорганізації та самоврядування місцевих територіальних громад у становленні інституту демократичної громадянськості в українському суспільстві	2
14	Тема 14.Сприяння волонтерського руху становленню інституту демократичної громадянськості	2
15	Тема 15. Методика засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості	2
	Разом годин:	26

5. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ п/п	Теми навчального курсу	Кількість годин
Кредит 1. . Історія, види і функції оцінювання політичних кампаній. Виникнення і розвиток основних засобів виборчої інженерії		
1	Тема1.Громадянськість як дефініція політичної науки	
2	Тема 2.. Громадянськість – ціннісне і діяльнісне ядро громадянського суспільства: структура, моделі, рівні.	
	Тема 3.Теоретичні засади дослідження інституту громадянськості	
3		
Кредит 2. Громадянськість в системі світоглядних понять та цінностей: методологічні інтерпретації		
4	Тема 4.. Ірраціональна природа громадянськості	2 2 2
5	Тема5. Аксіологічний аспект у формуванні громадянськості українства протягом історичного розвитку	
	Тема 6 Ірраціональна природа громадянськості	
6		
Кредит 3.Політико-правові умови становлення інституту громадянськості в Україні		
7	Тема 7. Законодавче забезпечення формування громадянськості особистості в Україні в умовах реформування політичної системи	2
8	Тема 8. Вплив інституціоналізації громадянських прав міжнародної спільноти на становлення інституту громадянськості в Україні	2
9	Тема 9. Особливості впливу політико-правової системи в Україні на правосвідомість і громадянську компетентність громадян	2
	Кредит4. Політико-економічні умови становлення інституту громадянськості в Україні	
10	Тема 10 Особливості функціонування інституту власності в Україні періоду становлення інституту демократичної громадянськості	2
11	Тема 11. Лібералізація раціональної моделі громадянськості в умовах вільноринкових відносин.	2
	Кредит 5. Інституціоналізація демократичної громадянськості в Україні: громадянсько-компетентнісні характеристики та практика становлення.	

12	Тема 12.Студентське самоврядування періоду становлення інституту демократичної громадянськості української молоді	2
13	Тема 13. Зміцнення самоорганізації та самоврядування місцевих територіальних громад у становленні інституту демократичної громадянськості в українському суспільстві	2
14	Тема 14.Сприяння волонтерського руху становленню інституту демократичної громадянськості	2
15	Тема 15. Методика засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості	2
	Разом годин:	24

6.Лабораторні робота
7.Самостійна робота
Денна форма навчання

№ п/п	Теми навчального курсу	Кількість годин
Кредит 1.. Історія, види і функції оцінювання політичних кампаній. Виникнення і розвиток основних засобів виборчої інженерії		
1	Тема1.Громадянськість як дефініція політичної науки	
2	Тема 2.. Громадянськість – ціннісне і діяльнісне ядро громадянського суспільства: структура, моделі, рівні.	
3	Тема 3.Теоретичні засади дослідження інституту громадянськості	
		6
		6
		6
Кредит 2. Громадянськість в системі світоглядних понять та цінностей: методологічні інтерпретації		
4	Тема 4.. Ірраціональна природа громадянськості	
5	Тема5. Аксіологічний аспект у формуванні громадянськості українства протягом історичного розвитку	
6	Тема 6.. Ірраціональна природа громадянськості	
		6
		6
		6
Кредит 3.Політико-правові умови становлення інституту громадянськості в Україні		
7	Тема 7. Законодавче забезпечення формування громадянськості особистості в Україні в умовах реформування політичної системи	6
8	Тема 8. Вплив інституціоналізації громадянських прав міжнародної спільноти на становлення інституту громадянськості в Україні	6

9	Тема 9. Особливості впливу політико-правової системи в Україні на правосвідомість і громадянську компетентність громадян	10
	Кредит4. Політико-економічні умови становлення інституту громадянськості в Україні	
10	Тема 10 Особливості функціонування інституту власності в Україні періоду становлення інституту демократичної громадянськості	6
11	Тема 11. Лібералізація раціональної моделі громадянськості в умовах вільноринкових відносин.	6
	Кредит 5. Інституціоналізація демократичної громадянськості в Україні: громадянсько-компетентнісні характеристики та практика становлення.	
1	Тема 12. Студентське самоврядування періоду становлення інституту демократичної громадянськості української молоді	6
13	Тема 13. Зміцнення самоорганізації та самоврядування місцевих територіальних громад у становленні інституту демократичної громадянськості в українському суспільстві	6
14	Тема 14. Сприяння волонтерського руху становленню інституту демократичної громадянськості	4
15	Тема 15. Методика засвоєння громадянсько-компетентнісних механізмів студентською молоддю, волонтерами, громадськими активістами територіальних громад у процесі становлення інституту демократичної громадянськості	20
	Разом годин:	100

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист науково дослідного дослідження

II – підготовка творчого проекту («Зміст, форми і методи виборчої інженерії»)

Підготовка та захист науково-дослідної роботи.

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень знань, умінь, навичок викладацької діяльності, готовності до забезпечення викладання фахових дисциплін політології

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- 1) обсяг від 20 до 25 аркушів;
- 2) використання не менше ніж 5 джерел інформації (окрім підручників);
- 3) наявність посилань на цитування, таблиці, статистичні та соціальні матеріали;
- 4) наявність дослідницької складової;
- 5) підсумок, висловлювання власної думки.

6. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано

B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок аспірантів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння аспірантом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Аспіранту виставляється відмінно

Аспіранту виставляється дуже добре,

Аспіранту виставляється добре,

Аспіранту у виставляється достатньо,

Аспіранту виставляється задовільно,

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують аспіранти** за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6,T7	T7,T8	T9	T10	T11, T12	100	300/100
30	30	30	30	30	30 30	20 20	20	10	10 10		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема науково-дослідне дослідження), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, підготовка доповідей та виспудів з доповідями на семінарах, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Бебик В. М. Інформаційно-комунікативний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік-релейшнз. К.: МАУП, 2005. – 440 с
2. Колодій Антоніна. Предметне поле політичної науки в сучасний період / В кн.: ПОЛІТИЧНА НАУКА В УКРАЇНІ. 1991-2016 : у 2 т. ; т.1. ПОЛІТИЧНА НАУКА : ЗАХІДНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ Й УКРАЇНСЬКА СПЕЦИФІКА / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол. : чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М.Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор предм. О. Рафальський; відп. ред. і упоряд. М.Кармазіна. – К. : Парлам. вид-во, 2016. – С. 44-91.
3. Колодій Антоніна. Концепція публічного (нового) врядування в її застосуванні до демократичних і перехідних систем // Демократичне врядування : науковий вісник ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. – 2012. – № 10. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavniststvo_1/visnik10/zmist.html; <http://political-studies.com/?p=862>.
4. Фисун О. Будущее украинской неопатримониальной демократии [Электронный ресурс] / Олександр Фисун // ПОНАРС Евразия : Аналитическая записка № 394. – Октябрь 2015. – Режим доступа: http://www.ponarseurasia.org/ru/memo/201510_Fisun.
5. Крисенко О. В. Політична антропологія: концептуальне поле та інституціоналізація досліджень / О.В.Крисенко [Текст] // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Питання політології. – 2009. – № 839. [241 с.] – С. 6-12.
6. Колодій А. Особливості мультикультуралізму та двомовності у США / Антоніна Колодій [Текст] // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право і суспільство : Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції. – Львів, 15 травня 2015 р. – Ч.I. – Львів: ПАІС, 2015. – С.285-301.
7. Ланге Н. У пошуку “базового електорату”: Як партіям реагувати на індивідуалізацію суспільства? [Текст] / Ніко Ланге // Національна безпека і оборона. – 2015. – №7. – С.164-167.
8. Бунік М. Публічна політика [Текст] / Микола Бунік // Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) : навч. енциклопедичний словник-довідник / за наук. ред. Хоми Н. М. – Львів : «Новий світ – 2000», 2015. – С.323-324.
9. Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення [Електронний ресурс] Лебедюк Віталій Миколайович. – Режим доступу: http://eprints.oa.edu.ua/2625/1/article_Lebediuk_10022014.pdf.
10. Оскар Нідермайер. Партійні системи країн-членів ЄС // Національна безпека і оборона : Центр Разумкова. – 2015. – № 6-7 – С. 166-180 (перекл. з нім.; оригінал: Handbuch Partienforschung. – Springer VS, 2013).
11. Колодій А. Про феномен революції в контексті сучасності / Антоніна Колодій [Електронний ресурс] // Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії. – 2014. – № 5. – С. 133-143. – Режим доступу: http://filos.lnu.edu.ua/bulletin_philosophy/ua/docs/visnyk05/visnyk05.pdf.
12. Мацієвський Ю. // Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. (доповн. та уточ. електор. варіант) [Електронний ресурс] / Юрій Мацієвський // Людина і політика. – 2004. – № 5 – Режим доступу: <http://www.oa.edu.ua/doc/polit/matsievsky/normatism.doc>.
13. Карякин Ю. В. Объект и предмет науки / Карякин Юрий Васильевич. – Электронный ресурс. – Режим доступа: http://econf.rae.ru/pdf/2007/11/Karyakin_2.pdf

14. Ярошенко В.М. Символічна політика та символи в інформаційно-комунікативному просторі: аспекти впливу(у співавторстві) Вип.236, т.Том248.Політологія. - Миколаїв :Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. С.28-33.
15. Yaroshenko V. The Role of Moral Default in Political Nation Forming Process in Ukraine (end of 2013 – beginning of 2014 years)| «Ukraine 2014 – a test of national spirit». / EUROPEAN JOURNAL OF TRANSFORMATION STUDIES. / by Europe Our House – Tbilisi. - Vol. 2, No. 1 - 2014. 88 p. P. 47- 52.
16. Ярошенко В.М. Становлення інституту демократичної громадянськості в Україні з врахуванням символічної складової./“Studia Politologica Ucraino-Polona”: Studia Politologica Ucraino-Polona. Випуск 5. – Житомир-Київ –Краків: ФОП Євенок О.О.,2015. -312 с. С.122-133.
17. Ярошенко В.М. Європейські стандарти паритетної демократії: завдання для української євроінтеграції/ Наукові праці: науково-методичний журнал. –Вип. 272. Т.284. Політологія. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. -92с. С76-80.
18. Ярошенко В.М. Інститут демократичної громадянськості в Україні – ініціатор державної політики національної єдності – Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Чорноморське регіональне співробітництво в контексті процесів європейської інтеграції»(22 квітня 2016). Збірник праць - Херсон: Грінь Д.С., 2016. – 180 с. С.153-157.
19. Ярошенко В.М. Гендерні дослідження політичного лідерства/ Наукові праці: науково-методичний журнал. –Вип. 261. Т.273.Політологія. – Миколаїв:Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. -124с. С23-28.
20. Yaroshenko V. Civil competence as a condition of formation of ukrainian political nation/ EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE. Vol. 3, No. 3 - 2016.192 p. P. 78-83.
21. Ярошенко В.М. Взаємообумовленість підвищення політичної і громадянської відповідальності та становлення інституту демократичної громадянськості в Україні |EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE. Vol. 4 No.3. 2017. 274 p. P. 143-152.
22. Ярошенко В.М. Громадянська політична культура : функціональна роль в Україні./Наукові праці: наук. журн. / Чорном нац. ун-т ім. Петра Могили; ред. кол.: Іванов М.С.(голова) [та ін.] - Миколаїв, 2017.- Т. 297. Вип.285. – 120 с. – (Політологія)
23. Громадянськість як персоналізація інституту демократичної громадянськості в Україні та умови зміни вектора політичного розвитку/ Наукові праці:наук.журн./Чорном.нац.унт-т ім. Петра Могили, 2018-100 с, С.64-69.
24. Вплив соціальних Інтернет-мереж на процес становлення інституту демократичної громадськості в Україні/ Матеріали XXI Всеукраїнська науково-методична конференція «Могилянські читання – 2018:Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти». Збірник праць - Херсон: Грінь Д.С., 2018. – 180 с. С.153-157.
25. Вплив мережевої комунікації на динаміку становлення інституту демократичної громадянськості в Україні/ Наукові праці: наук. журн. / Чорном нац. ун-т ім. Петра Могили; ред. кол.: Іванов М.С.(голова) [та ін.] - Миколаїв, 2019.- Т. 297. Вип.285. – 120 с. – (Політологія). С.58-64.
26. Preservation of public health in the experience of the educational center “University of the third age” / EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE. Vol. 6, No. 1 – 2019. 279 p. . P. 95-99.

27. Партнерська співпраця інститутів влади та інституту освіти у покращенні якості життя літніх громадян/ Наукові праці: наук. журн. / Чорном нац. ун-т ім. Петра Могили; ред. кол.: Іванов М.С.(голова) [та ін.] - Миколаїв, 2019.- Т. 297. Вип.285. – 120 с. – (Політологія). С 78-84.
28. Інноваційні технології з підвищення зацікавленості громади співпрацею з владою/ Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Теоретико-методологічні основи роботи з людьми поважного віку»/ – Миколаїв:Вид-во ЧДУ ім Петра Могили, 2019. -124с. С58-63.
29. Сприяння реалізації соціальної політики забезпечення якості життя літніх громадян/Матеріали XXI Всеукраїнська науково-методична конференція «Могилянські читання – 2019:Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти». Збірник праць - Херсон: Грінь Д.С., 2019. – 180 с.
30. Роль територіальної громади у становленні інституту демократичної громадянськості в Україні» - Наукові праці Донецького національного університету ім Василя Стуса (м.Вінниця) – №4, 2019 р . Р. 69-74(Б)
31. Роль студентського самоврядування у становленні інституту демократичної громадянськості/Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України» 8 червня 2019 року.. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили , 2019. с.45.С.32-36.
32. Особливості студентського самоврядування в Україні і в Польщі: перспектива співпраці/ EUROPEAN JOURNAL OF TRANSFORMATION STUDIES. / by Europe Our House – Tbilisi. – Vol. 7 No. 2 – 2020. 382 p. Р. 241-248.
33. Instruments of foreign policy in the post-bipolar system of international relations/Наукове видання Політикус, Наукові праці, випуск 3./Південноукраїнський національний педагогічний університет. Видавничий дім «Гельветика». 2020. С147-152.
34. Youth involvement in civil society development: current state and prospective trends. – Monograph 31/ Publishing House of Katowice School of Technology, – Katowice, Poland, 2020. P.150-156.
35. Putnam R. D. Bowling Alone: America's Declining Social Capital [Text] / Robert D. Putnam // Journal of Democracy. – Vol. 6. – No. 1, January 1995. – P. 65-78 ((укр. перекл: Патнем Р. Гра в кеглі наодинці: занепад соціального капіталу Америки // Ї. Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – Число 21. – С.30-46).
36. Putnam R.D. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community [Text] / Robert D. Putnam. – New York: Simon & Schuster, 2000. – 384 p.
37. Putnam R.D. Better Together: Restoring the American Community [Text] / Robert D. Putnam. – New York: Simon & Schuster, 2003. – 336 p.
38. Fukuyama, F. The End of History and the Last Man [Electronic resource] / Francis Fukuyama. – New York: Macmillan,1992. – 418 p. – Access mode: <http://www.social-sciences-and-humanities.com/PDF/The-End-of-History-and-the-Last-Man-.pdf>.

39. Fukuyama, F. The Primacy of Culture / In.: The Global Resurgence of Democracy. Ed. by Larry Dimond L. and Mark F. Plattner. 2nd edition. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1996. – P. 320–327 (Укр. переклад: Фукуяма Ф. Примат культури //І. – 2001. – Ч. 21 /www.ji-magazine.lviv.ua).
40. Децентралізація в Україні: досягнення, надії та побоювання URL:http://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017
41. Закони України "Про місцеве самоврядування в Україні"1997, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>,
- 42.Конституція України, 1996, URL: 2002. 196с. <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>,
- 43.Методики формування спроможних територіальних громад, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 року № 214, URL: <https://novodrayrada.mk.ua/detsentralizatsiya/654-metodika-formuvannya-spromozhnikh-teritorialnikh-gromad>,
- 44.Моніторинг процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування станом на 10 липня 2019 року, <https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring>

Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти органів державної влади в Україні www.president.gov.ua www.rada.gov.ua www.kmu.gov.ua <http://civic.kmu.gov.ua/> <http://nc.gov.ua/> www.niss.gov.ua Офіційні сайти ЗМІ / Інтернет-ЗМІ www.inter.ua – Офіційний сайт телеканалу “Інтер” www.1plus1.tv – Офіційний сайт телеканалу “1+1” www.1tv.com.ua – Офіційний сайт Першого національного каналу (УТ-1) www.ictv.ua – Офіційний сайт телеканалу ICTV www.stb.ua – Офіційний сайт телеканалу СТБ www.vechniy.kharkov.ua – Офіційний сайт газети “Вечірній Харків” www.podrobnosti.ua – Офіційний сайт інтернет-видання “Подробности” www.korrespondent.net – Офіційний сайт української мережі новин “Кореспондент” www.for-ua.com – Офіційний сайт інтернет-газети “ForUm” www.tribuna.com.ua – Офіційний сайт інтернет-газети “Трибуна” www.context-ua.com – Агенство ділової інформації “Контекст” www.glavred.info – Незалежне аналітичне агенство “Главред” www.pravda.com.ua – сайт “Української правди” Інформаційні агентства www.unian.net – Офіційний сайт УНІАН www.interfax.com.ua – Офіційний сайт “Інтерфакс-Україна” www.ukranews.com – Офіційний сайт Українських новин www.news.ukrinform.com.ua – Офіційний сайт “Укрінформ” www.rian.ru // Офіційний сайт РІА “Новини” www.reuters.com // Офіційний сайт “Рейтерс” Освітні ресурси неурядових організацій з питань медіаправа та громадської думки <http://medialaw.kiev.ua/> <http://osvita.mediasapiens.ua/> <http://pravo-media.at.ua> <http://imi.org.ua/law> www.journ.univ.kiev.ua <http://www.coe.kiev.ua/> www.globalpr.org www.online-pr.com www.pr-dialog.com www.pronline.ru www.propr.com.ua www.reklamaster.kiev.ua <http://ehronika.com/> <http://www.khpg.org/> Примітка. Перелік інформаційних ресурсів не є вичерпним – він містить як посилання на офіційні сайти органів влади в Україні, так і сайти міжнародних інституцій (Рада Європи, ОБСЄ), вітчизняних та зарубіжних аналітичних центрів, фондів, НДО, які займаються проблематикою політичної, масової комунікації, публік рілейшнз та політичної реклами, медіаправа та ЗМІ в Україні та за кордоном. При використанні матеріалів з цих джерел або інших джерел посилання на них є для аспірантів обов'язковим.